

E-CONOM

Online tudományos folyóirat
Online Scientific Journal

Tanulmányok a gazdaság- és társadalomtudományok területéről
Studies on the Economic and Social Sciences

E-CONOM

Online tudományos folyóirat | Online Scientific Journal

Főszerkesztő | Editor-in-Chief
JUHÁSZ Lajos

Kiadja | Publisher
Soproni Egyetem Kiadó |
University of Sopron Press

A szerkesztőség címe | Address
9400 Sopron, Erzsébet u. 9., Hungary
e-conom@uni-sopron.hu

A kiadó címe | Publisher's Address
9400 Sopron, Bajcsy-Zs. u. 4., Hungary

Szerkesztőbizottság | Editorial Board
CZEGLÉDY Tamás
JANKÓ Ferenc
KOLOSZÁR László
SZÓKA Károly

Tanácsadó Testület | Advisory Board
BÁGER Gusztáv
BLAHÓ András
FÁBIÁN Attila
FARKAS Péter
GILÁNYI Zsolt
KOVÁCS Árpád
LIGETI Zsombor
POGÁTSA Zoltán
SZÉKELY Csaba

Technikai szerkesztő | Technical Editor
TAKÁCS Eszter

A szerkesztőség munkatársa | Editorial Assistant
DURGULA Judit

ISSN 2063-644X

Tartalomjegyzék | Table of Contents

NAGY Zita Barbara – KISS Livia Benita

***A jövedelemkülönbségek megjelenésének vizsgálata tartalomelemzéssel
tudományos online full-text adatbázisokban***

*The Examination of the Appearance of Income Inequality with Content Analysis in Scientific
On-line Full-text Databases 3*

HORVÁTH Júlia Borbála

Intermentality

Az intermentális 16

DURKÓ Emília – HUZSVAI László – CSIPKÉS Margit

***Városi és vidéki háztartások villamosenergia fogyasztásának modellezése
Magyarországon***

Electricity Consumption of Hungarian Households According to Settlement Size 28

RAFIEI Arman

Az Iráni Iszlám Köztársaság bankjai és az egy főre jutó GDP összefüggései

A 2007–2009-es gazdasági válság aranyra gyakorolt hatása

Links Between the Banks of the Islamic Republic of Iran and the GDP per Capita 42

KOVÁCS Tamás – VARGA Imre

Mennyit ér egy pénzérme?

What is the Value of a Coin? 51

NAGY Balázs

Regionális különbségek a Kárpát-medencében

Regional Disparities in the Carpathian Basin 62

SÁPINÉ DUDUK Ildikó

Vállalati versenyképességi tényezők az üzleti tevékenységben

Corporate Competitiveness Factors in Business Activity 77

BERTALAN Laura – HEGEDÜS Judit

***A városi szétterülés problémaérzékelése és kezelése a hazai városokban
– egy kérdőíves felmérés alaperedményei***

Perception and politics of urban sprawl in Hungarian towns:

basic data of a questionnaire survey 94

RAFIEI ARMAN¹**Az Iráni Iszlám Köztársaság bankjai és az egy főre jutó GDP összefüggései**

A tanulmány célja, hogy megvizsgálja az iráni bankok teljesítményét, és azt, hogy az egy főre jutó GDP és a bankok nyereségessége, valamint az eszköz- és tőke arányos nyeresége milyen kapcsolatban állnak egymással. A vizsgálat az IBM SPSS 22-es verziószámú programmal történt, amely segítségével megfelelően illusztrálható, hogy 2 mutató között van-e összefüggés, és ha van, akkor az milyen irányú, milyen erősségű. A tanulmányban természetesen röviden szó lesz a sok érdekességet magában rejtő iráni bankrendszerrel is, ami sok szempontból eltér a hagyományostól.

Kulcsszavak: Irán, iszlám bankrendszer, nyereségesség, egy főre jutó GDP, korreláció
JEL-kódok: E44, E50, E55

Links Between the Banks of the Islamic Republic of Iran and the GDP per Capita

The aim of the study is to examine the performance of Iranian banks, and how their profitability and return on assets and return on equity change in relation to the GDP per capita. The research was made by SPSS program, which is a helpful tool to detect if there is a correlation between two indicators, and how strong it is. The study will of course, briefly discussed the Iranian banking system, which is different from the conventional banking system and has a lot of interesting features.

Keywords: Iran, Islamic Banking System, profitability, GDP per capita correlation
JEL codes: E44, E50, E55

---

¹ A szerző a Nyugat-magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Karának doktorandusz hallgatója
(rafiei.arman@phd.nyme.hu)

Iránról általánosságban

Az Iráni Köztársaság államformája iszlám köztársaság. A hivatalos nyelv a farszi (perzsa), a hivatalos vallás a síita iszlám. Az ország hivatalos pénzneme a rial. 2015-ben a munkanélküliség aránya 10,5%-os – Magyarországon ugyanez az arány 6,1%-os; a GDP összesen 396,9 milliárd \$, az egy főre jutó GDP pedig vásárlóerő paritáson 17.800 \$ – ugyanezek az adatok Magyarországon 257 milliárd \$ és 26.000 \$ (Central Intelligence Agency I., II.). Tehát ha az egy főre jutó GDP-ből indulunk ki, Irán népessége szegényebbnek mondható Magyarországhoz képest.

Irán, mintegy 67 milliós lakosságával a Közel-Kelet egyik legmeghatározóbb hatalma. Befolyása a térségre a 2001. szeptember 11. utáni események után erősödött meg, annak következtében, hogy a két nagy rivális országot, Afganisztánt, majd Irakot megtámadta és katonai fennhatósága alá vonta az Amerikai Egyesült Államok (Csicsmann, 2010).

Iránban az iszlám köztársaság kikiáltására 1979-ben, a forradalom kitörése és a sah (az addigi államfő) elűzése után került sor. 1979-ben a kormány kísérletet tett, hogy bevezesse az iszlám elveket és rendeleteket a társadalom, a gazdaság és a bankrendszer minden területén. Erre végül 1983-ban került sor. Ebben az évben gazdasági szakértők és Saria tudósok (akik a Saria törvényeket² vizsgálják) benyújtották a parlamentnek a kamatmentes bankrendszer törvényjavaslatát. Miután a parlament és az Örök Tanácsa (magyar megfelelője az Alkotmánybíróság) – ami hat muzulmán ügyészből és hat muzulmán jogtudósból áll – elfogadta a törvényjavaslatot, 1984-től Irán teljes gazdasági és bankrendszere iszlámmá vált. Szudán mellett ez az egyetlen olyan állam, ahol kizárólagosan kamatmentes bankok léteznek (Gafoor, 1995).

Irán bankrendszere

1983-1984-ben tehát az ország bankjait kamatmentes bankokká alakították át. A kamatmentesség az iszlám bankok egyik sajátossága. Fontos továbbá megemlíteni, hogy tilos továbbá a Gharar, azaz minden tranzakciónak mentesnek kell lennie bármilyen bizonytalanságtól, rizikótól vagy spekulációtól (Khan, 2013). Az iszlám bankrendszer kamat helyett nyereség-vesztesség megosztást alkalmaz, melyről később esik szó. Míg közvetlenül a forradalom után 11 bank volt Iránban, addig mára már 31 működik, köztük három nagy állami bank, hat speciális állami bank³, és 22 nem állami kereskedelmi bank.

A Reuters vizsgálata szerint az iráni Központi Bank adatai alapján, 2014 márciusában az iráni bankrendszer aktívái a globális iszlám bankrendszer aktíváinak több mint harmadát tették ki. Ez értékben 523 milliárd \$-t jelent (Mideast money).

Az Iráni Központi Bank más néven Bank Markazi Jomhuri Islami Iran a kormány irányítása alatt áll. Főbb céljai között szerepel a nemzeti valuta, a rial értékének fenntarthatósága, a fizetési mérleg ellenőrzése és a hozzájárulás az ország gazdasági fejlődéséhez. A központi bank a felelős a monetáris és hitelpolitikáért (CBI1).

Az Iráni Központi Bankot 1960. augusztus 9-én alapították 47,7 millió \$-os tőkével. A jegybank döntéseit a Pénz és Hitel Bizottság hozza meg, melynek állandó tagjai a Központi Bank elnöke, a pénzügy-, és gazdaságügyi miniszter, valamint a kabinet által választott két további miniszter, a kereskedelmi kamara vezetője, a főügyész és két törvényhozó (CBI2). Minden évben a kormány éves költségvetés elfogadása után a Pénz és Hitel Bizottság – ami háromhavonta ülésezik – határoz a monetáris és hitelpolitikáról, amelyek beépülnek az ötéves gazdasági tervbe.

² A Saria az iszlám erkölcsi, morális vezérelve, az iszlám teológiai rendszerében az Isten (az iszlám elnevezés szerint Allah) által meghatározott, helyes viselkedés, szubsztanciális jog. A Saria kiterjed a mindennapi élet valamennyi területére, még a tisztálkodási és étkezési előírásokra is.

³ Iránban működő bankok közül van jó néhány, amely külön területekre specializálódott, így a mezőgazdaságra, iparra és bányászatra, exportra.

A Központi Bank célkitűzéseit az iráni Monetáris és Bank törvény 10. szakasza tartalmazza, amelyek a következők:

- a nemzeti valuta értékének fenntartása,
- a fizetési mérleg egyensúlyának fenntartása,
- a kereskedelem megkönnyítése a pénzügyi tranzakciók kapcsán,
- az ország gazdasági potenciáljának javítása.

A célkitűzések megvalósításának érdekében a Központi Bankot a következő feladatok ellátásával ruházták fel: érme és bankjegy kibocsátás; bankok és hitelintézetek felügyelete; deviza politikák és deviza műveletek megfogalmazása és szabályozása; arany ügyletek szabályozása; a nemzetközi valuta ügyletek be- és kiáramlásának szabályozása (CBI1).

Fontos kiemelni, hogy Iránban átmeneti díjat határoznak meg, melyet a befektetők kapnak, vagy a hitelfelvevők adnak a bankok számára. Ezt a díjat később a nyereségtől vagy a veszteségtől függően kiigazítják. A befektetők tehát osztalékot kapnak a bank nyereségéből⁴, azonban a valóságban csak nagyon ritkán fordul elő, hogy az előzetesen meghatározott kamatoknál nagyobb nyereségre tudnának szert tenni a befektetők. A hitelfelvevők szolgáltatási díjat fizetnek⁵ a hitelért cserébe vagy amennyiben egy vállalatról van szó, akkor annak nyereségéből részesedik a bank.

A globális iszlám bankrendszer eszközeinek közel fele Iránban található. 2014-ben az iráni bankrendszer betéteinek összege 23,3%-kal nőtt.

Mielőtt az iráni bankok és az iráni gazdaság teljesítményének elemzését megkezdénénk, mindenképpen be kell mutatni Irán bankjait. A következő alfejezetekben az ország 8 bankjáról lesz szó, négy nagybankról és négy kisebbről. A vizsgálatba különböző méretű bankokat választottunk, hogy lássuk a kis és nagy bankok esetében is a kapcsolatokat. Ezt azért tartottuk fontosnak, hogy átfogóbb képet kaphassunk a vizsgálatunkról, és érdekesnek tartottuk, hogy a különböző méretű bankok mutatói miképpen alakultak az egy főre jutó gazdasági növekedéshez képest. Fontos szempont volt továbbá az is, hogy a többi iráni bankhoz képest a kiválasztott bankokról több információ található.

Bank Melli Iran

A Bank Melli Irant 1927-ben alapították. A bank első külföldi képviselőjét 1948-ban Hamburgban hozták létre. Az Iráni Központi Bank 1960-as megalapításáig ez a bank látta el a központi bank feladatait. Mára ez a bank a legnagyobb pénzügyi intézmény Iránban, ezáltal az egyik legbefolyásosabb is. Közel 3300 fiókja van Iránban, és több mint 40 ezer embert foglalkoztat. Hamburgon kívül Európában már Londonban és Párizsban is vannak fiókjai.

A banknak legutoljára 2009-ben készült pénzügyi jelentése, legalábbis ami nyilvános, ez alapján egészen addig a források és eszközök növekedtek (Melli Iran Bank). A The Asian Banker felmérése alapján – mely során az iszlám bankok nyereségességét, valamint teljes eszköz és tőke mennyiségét vizsgálták –, a Bank Melli Iran a második legnagyobb eszköz állománnyal rendelkező iszlám bank, több mint 45 milliárd \$-ral. Az akkori viszonyok alapján további 6 iráni bank fért be a legjobb 10 iszlám bank közé: a Bank Mellat, a Bank Saderat, Bank Tejarat, Bank Sepah, Bank Maskan, Bank Keshavarzi (Lim).

Bank Saderat Iran

A Bank Saderat-ot 1952-ben magánbankként hozták létre, és azóta is Irán egyik meghatározó bankja, sőt a legnagyobb eszköz állománnyal rendelkező iszlám bank mintegy 60 millió \$-ral (Global Finance). 1961-ben szintén Hamburgban hozták létre az első külföldi képviselőjét.

⁴ Az Iszlám banki törvények alapján az osztalék 4-8% között van, a bankon belüli gazdasági aktivitástól függően.

⁵ Az Iszlám banki törvények alapján a szolgáltatási díj nem lehet több 4%-nál.

Mára már az Egyesült Királyságban, Görögországban és Franciaországban is jelen van. Több másik magánbankkal együtt ezt a bankot is államosították az 1979-es iráni forradalom után. Több mint 2700 fiókjában 32 ezernél is több embert foglalkoztat (Saderat Bank).

Bank Saman

A Bank Saman 1999-ben jött létre, mint Irán első hitelintézete. A bank státuszt 2002-ben kapta meg, amikor a tőkéje elérte az Iráni Központi Bank által megszabott követelményt, amely 8%-ot határoz meg. A banknak mára már 149 fiókja van Iránban, és több mint 3000 embert foglalkoztat (Saman Bank).

Bank Pasargad

A Bank Pasargadot 2005-ben alapították az iráni bankrendszer liberalizációja után, mely engedélyezte a magánbankok alapítását. 2006-ban engedélyezték a banknak a pénzváltási műveleteket, majd 2011-től már a teheráni tőzsdén is jegyezték. A Bank Pasargad a betétek és kölcsönök tekintetében második helyen van Iránban, a teljes betéti piac 19,3%-át, és hitelpiac 19,9%-át birtokolják.

A bank nettó nyeresége 20%-kal volt alacsonyabb 2015-ben, mint egy évvel korábban, az eszközeinek értéke viszont 17,8%-kal nőtt. 2014-ről, 2015-re a bank által folyósított hitelek 25,5%-kal, míg a betétek 16,7%-kal nőttek. Fontos kiemelni még, hogy a tőke megfelelési mutató szintén javult, a 2014-es 18,9%-ról 19,8%-ra 2015-re (Pasargad Bank).

Bank Maskan

A Bank Maskant – mely ma már állami tulajdonban van –, 1979-ben alapították két bank összeolvadásából. Központja – ahogy a legtöbb iráni banknak is –, a fővárosban, Teheránban található. A Bank Maskan az egyedüli bank Iránban, amely a lakás szektorra specializálódott, tehát szolgáltatásainak nagy része lakásvásárlásra fordítható kölcsönökből áll. A Bank Maskan a kormány által kezdeményezett Mehr lakásépítési program⁶ kizárólagos finanszírozója (IR). Szolgáltatásainak 94,1%-át 2014-ben az építési és lakás szektor piac finanszírozása teszi ki (Maskan Bank).

Bank Tejarat

A Bank Tejarat mai formájában 1979-ben jött létre, több bank egyesülésével. Mára óriási fiókhálózattal rendelkezik Iránban. Érdekességgéppen megemlítendő, hogy ez az első bank, amely a fehérórosz piacra lépett 2008-ban. 2009-ben privatizálták, ezután az állam már csak kisebbségi tulajdonosa maradt. A bank teljes eszközállománya 2013-ról 2014-re 39,6%-kal növekedett, a hitelek száma 29,7%-kal, míg a betétek száma 30%-kal nőtt. A bank nettó nyeresége 62,7%-kal gyarapodott 2013-ról 2014-re, ahogy a tőke megfelelési mutató is javult 9%-ról 11,7%-ra (Tejarat Bank).

Bank Sepah

Irán legkorábban alapított, még ma is működő bankja a Bank Sepah, melyet 1925-ben hoztak létre. Irán harmadik legnagyobb bankja, 1766 belföldi, három külföldi fiókkal (Párizsban,

---

⁶ A Mehr lakásépítési program segítségével 2007–2011 között körülbelül 2 millió lakás épülhetett meg Iránban, és a bank ezekre 10 milliárd \$-nak megfelelő kölcsönt nyújtott. 2013 és 2016 között további 323 millió \$ támogatást nyújtott a kormány, melyből mintegy 800 ezer lakás épült fel.

Frankfurtban, Rómában), valamint egy leánybankkal rendelkezik (Londonban) és összességében több mint 20 ezer embert foglalkoztat.

2014-ben 9%-kal csökkent a bank nettó nyeresége az előző évihez képest, azonban az eszközök, valamint a források száma növekedett az év során (Sepah Bank).

Bank Karafarin

A Bank Karafarin-t 2001-ben alapították. Ez volt az első tipikus magánbank az 1979-es iráni forradalom óta, és mára már 98 fiókkal rendelkezik szerte az országban, alkalmazottainak száma megközelíti a 2000 főt. 2003-tól a Teheráni Tőzsdén is jegyezve van.

A bank nettó nyeresége 17%-kal nőtt 2014-ben az előző évhez képest. A bank tőkeemfelelési mutatója 16,6% volt 2013-ban és az azt megelőző két évben 20% körül alakult, ami magasnak mondható (Karafarin Bank).

1. táblázat: Irán bankjainak nyereségessége*

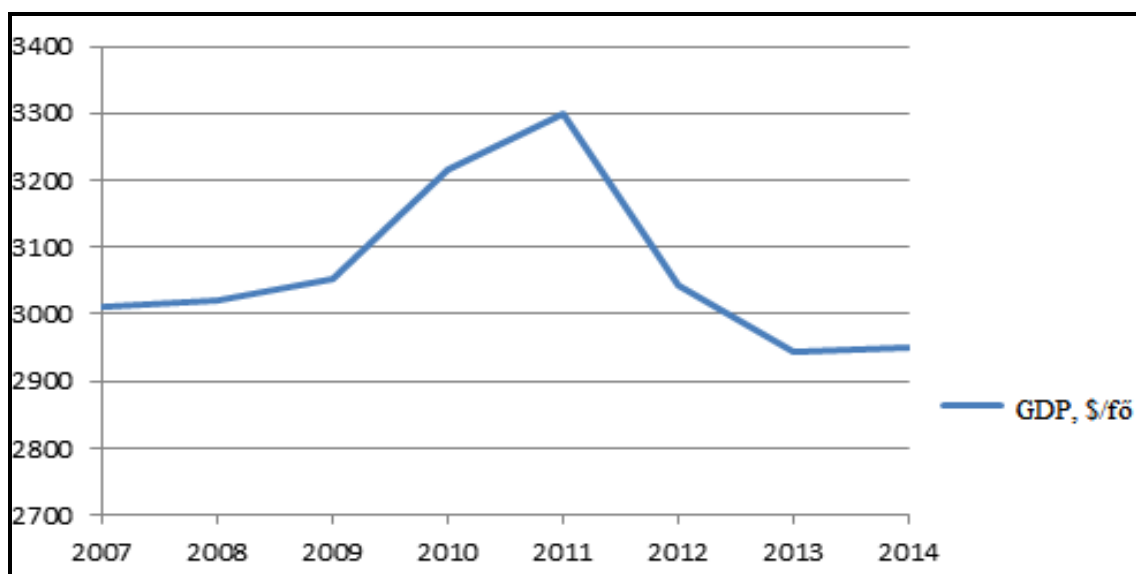
Év/Név	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Melli	3 079	1 919	2 451	5 462	9 658	15 243	25 513	12 966
Saderat	1 623	3 103	3 860	8 210	4 892	4 993	6 927	7 100
Pasargad	1 679	2 446	3 560	6 201	9 836	13 557	18 333	15 926
Saman	490	465	833	1 509	841	1 283	2 043	1 011
Sepah	79	90	92	295	309	376	586	114
Tejarat	3 152	3 930	4 462	5 880	7 114	5 650	4 130	4 920
Karafarin	819	1 450	1 905	2 033	2 273	2 794	3 381	3 701
Maskan	1 800	1 862	1 142	1 595	1 687	7 936	2 162	2 400

* milliárd rial – 2007–2012: 1 USD~10 ezer rial; 2012: 1 USD ~12 ezer rial; 2013–2015: 1 USD~25000 rial

Forrás: Iráni bankok honlapjai alapján, saját szerkesztés

Az 1. táblázatban az elemzésbe bevont 8 bank nyereségességét láthatjuk 2007–2014 közötti időszakban. Fontos megjegyezni, hogy Iránban az újév március 21-én kezdődik, emiatt a táblázat fejlécében két évet írtunk.

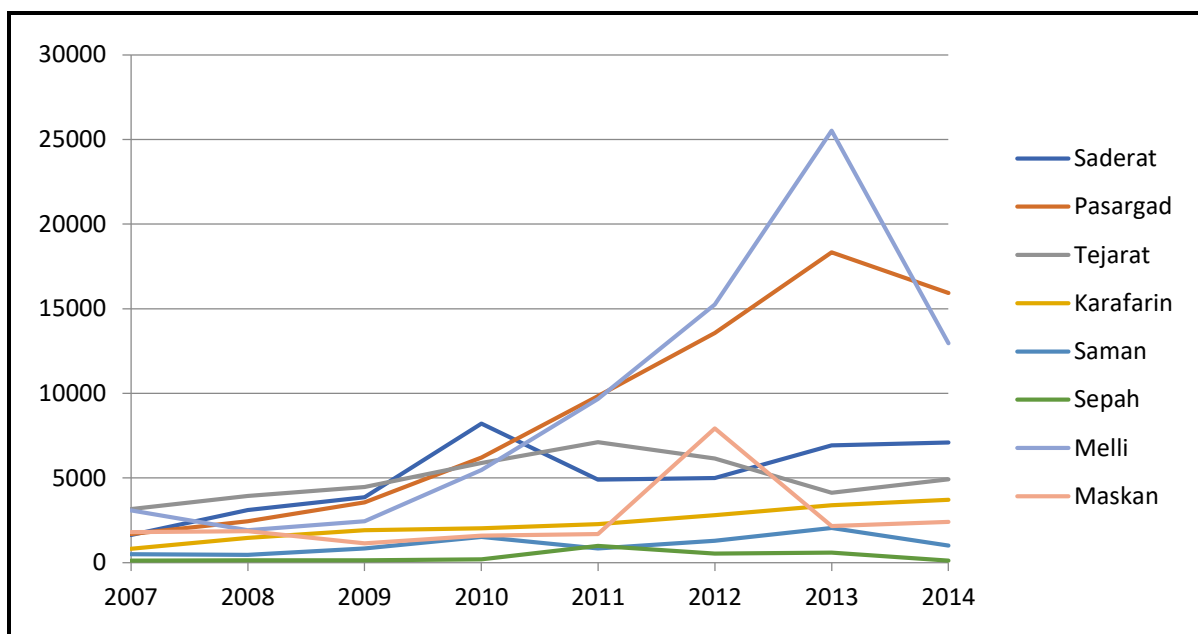
Az alábbi ábrákon az egy főre jutó iráni GDP és az iráni bankok nyereségességének alakulását láthatjuk, melyek alapján jól szemléltethetőek a mutatók közötti hasonlóságok és különbségek.

1. ábra: Az egy főre jutó GDP változása Iránban (2007–2014)

Forrás: Worldbank data alapján, saját szerkesztés

Az 1. ábrán jól látható, hogy 2007 és 2011 között az egy főre jutó GDP fokozatosan nőtt, öt év alatt összesen 8%-kal, viszont az is szembetűnő, hogy 2011-ről 2012-re nagyot zuhant, majdnem a 2007-es kiindulási szintig, sőt a következő évben már az alá is csökkent. Ez nagy részben az Irán ellen 2011-ben bevezetett szankcióknak köszönhető, mivel ennek következtében az ország olaj exportja a felére csökkent.

2. ábra: Az iráni bankok nyereségességének alakulása, 2007–2014 (milliárd rial)

Forrás: Iráni bankok honlapjai alapján saját szerkesztés

A 2. ábrán látható, hogy az iráni bankok többsége esetében csak 2011 után látható csökkenés a nyereségesség alakulásában. Ebből azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a bankok nyereségességében késleltetve éreztették hatásukat a szankciók. Az ábrán az is jól látható, hogy két nagybank, a Melli és a Pasargad esetében csak 2013-ban következett be a visszaesés, azonban ez előbbinél rendkívül drasztikus volt, hiszen nyereségessége több mint felére csökkent 2013-ról 2014-re. Érdekesség, hogy az egy főre jutó GDP éppen ebben az időszakban kezdett enyhén növekedni, köszönhetően a 2013-ban megválasztott reformpárti kormány intézkedéseinek.

Statisztikai elemzés

Az alábbi elemzés során azt vizsgáltuk, hogy az iráni bankok nyereségességének alakulása és az egy főre jutó GDP között felfedezhető-e valamilyen kapcsolat. Továbbá ezt a vizsgálatot kiterjesztettük az eszközarányos⁷, valamint a sajáttőke arányos nyereség⁸ jövedelmezőségi mutatók és az egy főre jutó GDP kapcsolataira is. A vizsgálat az SPSS program segítségével a Pearson féle korreláció használatával történt. Az 2. táblázatban összefoglaltuk, hogy a korrelációs együtthatók alakulásakor, milyen kapcsolat mutatható ki az egyes változók között.

⁷ $ROA = \frac{\text{Adózott eredmény}}{\text{Átlagos eszköz állomány}}$

⁸ $ROE = \frac{\text{Adózott eredmény}}{\text{Átlagos saját tőke}}$

2. táblázat: Pearson féle korrelációs együttható

Korrelációs együttható értéke	Változók közötti kapcsolat
0,9 – 1	rendkívül szoros
0,75 - 0,9	szoros
0,5 - 0,75	érzékelhető
0,25 - 0,5	laza
0,0 - 0,25	nincs kapcsolat

Forrás: Sajtos–Mitev alapján saját szerkesztés

A vizsgálatba 8 iráni bankot vontunk be, 4 nagybankot, valamint 4 kisebb bankot. A 3. táblázatban a 4 nagybank nyereségességének és az egy főre jutó GDP kapcsolatát láthatjuk, melyből azt a következtetést lehet levonni, hogy a nagy bankok és az egy főre jutó GDP között egyedül a Saderat Bank esetében beszélhetünk érzékelhető kapcsolatról, a másik három bank esetében nincs kapcsolat a két változó között. Ebből azt a következtetést lehet levonni, hogy a nagy bankokra kismértékben vannak hatással az ország más gazdasági szektorai.

3. táblázat: Az iráni nagy bankok nyereségessége és az egy főre jutó GDP közötti korreláció

		Pasargad	Saderat	Saman	Melli
GDP/fő	Pearson Correlation	0,166	0,166	-0,007	-0,141
	Sig. (2-tailed)	0,669	0,669*	0,986**	0,717**
	N	9	9	9	9

* a korreláció szignifikáns 0,05 szinten

** a korreláció szignifikáns⁹ 0,01 szinten

Forrás: A bankok honlapja alapján saját szerkesztés

A 4. táblázat a nagy bankok eszközarányos nyeresége és a GDP/fő közötti összefüggést mutatja. Látható, hogy ez esetben a Saderat, a Saman valamint a Pasargad bankok és a GDP/fő között laza pozitív korreláció figyelhető meg, míg a Bank Melli esetében laza negatív kapcsolatról beszélhetünk. Tehát mind a négy bank eszközarányos nyeresége, valamint a GDP/fő mutató között kimutatható valami fajta kapcsolat, még ha az nem is túl erős.

4. táblázat: Nagy bankok eszköz arányos nyeresége és a GDP/fő közötti korreláció

		Pasargad	Saderat	Saman	Melli
GDP/fő	Pearson Correlation	0,258	0,466*	0,399*	-0,253
	Sig. (2-tailed)	0,538	0,244	0,505	0,545
	N	8	8	8	8

Forrás: A bankok honlapja alapján saját szerkesztés

Az 5. táblázatban a nagy bankok tőkearányos nyeresége és a GDP/fő közötti összefüggéseket vizsgáltuk. A Saman Bank tőke arányos nyeresége és a GDP/fő között laza pozitív, viszont a Saderat ugyanezen mutatóját vizsgáljuk már érzékelhető pozitív kapcsolatot tapasztalhatunk.

⁹ azaz, nem a véletlen műve, hogy a két mutató között kapcsolatot észleltünk

5. táblázat: Nagy bankok tőke arányos nyeresége és a GDP/fő közötti korreláció

		PasargadROE	SaderatROE	SamanROE	MelliROE
GDP/fő	Pearson Correlation	-0,137	0,697**	0,404**	-0,200
	Sig. (2-tailed)	0,746	0,055	0,499	0,635
	N	8	8	8	8

** a korreláció szignifikáns 0.01 szinten.

Forrás: A bankok honlapja alapján saját szerkesztés

A nagy bankok nyereségessége, eszközarányos- és tőkearányos nyeresége, valamint a GDP/fő közötti kapcsolat egyik esetben sem mutat szoros kapcsolatot, így elvethető az a hipotézis, hogy a nagy bankok nyereségessége és a GDP/fő egymásra hatással lennének.

Lássuk, hogy a kisbankok mutatói és a GDP/fő között szorosabb kapcsolatokat találunk-e. A 6. táblázatban a kisbankok nyereségessége és a GDP/fő közötti korreláció látható, és csak egyetlen bank esetében beszélhetünk szoros kapcsolatról a Bank Tejaratnál, viszont itt elég erőteljes a pozitív kapcsolat. Említésre méltó még, hogy a Bank Maskan. nyereségessége és a GDP/fő között laza pozitív kapcsolat mutatható ki.

6. táblázat: Kisbankok nyereségessége és a GDP/fő közötti korreláció

		Karafarin	Tejarat	Sepah	Maskan
GDP/fő	Pearson Correlation	0,812**	0,076	-0,023	-0,322
	Sig. (2-tailed)	0,008	0,845	0,953	0,534
	N	9	9	9	9

** a korreláció szignifikáns 0.01 szinten.

Forrás: A bankok honlapja alapján saját szerkesztés

A 7. táblázatban a kisbankok eszköz arányos nyeresége és a GDP/fő közötti kapcsolatot vizsgáltuk, és ez esetben a négy bankból kettőnél pozitív szoros kapcsolat figyelhető meg. Ez a két bank a Karafarin és a Sepah, viszont a Tejarat Bank esetében is érzékelhető kapcsolatról beszélhetünk. Egyedül a Bank Maskan eszköz arányos nyeresége és a GDP/fő között nincs kapcsolat. Tehát az eddigi vizsgálataink közül ebben az esetben volt a legszorosabb kapcsolat a két mutató között.

7. táblázat: Kisbankok eszköz arányos nyeresége és a GDP/fő közötti korreláció

		Karafarin	Tajerat	Sepah	Maskan
GDP/fő	Pearson Correlation	0,786*	0,552	0,751*	0,208
	Sig. (2-tailed)	0,021	0,156	0,048	0,693
	N	8	8	8	8

* a korreláció szignifikáns 0.05 szinten.

Forrás: A bankok honlapja alapján saját szerkesztés

A 8. és egyben utolsó táblázat a kisbankok tőkearányos nyeresége és a GDP/fő közötti kapcsolatot mutatja be, azonban ebben az esetben csak egy bank esetében mutatható ki érzékelhető kapcsolat, mégpedig a Bank Sepah-nál. A Karafarin, a Tajerat és a Maskan bank esetében egyáltalán nincs kapcsolat a tőke arányos nyereségük, valamint az iráni GDP/fő mutató között.

8. táblázat: Kisbankok tőke arányos nyeresége és a GDP/fő közötti korreláció

		Karafarin	Tajerat	Sepah	Maskan
GDP/fő	Pearson Correlation	-0,039	0,223	0,672	-0,248
	Sig. (2-tailed)	0,926	0,595	0,068	0,622
	N	8	8	8	8

Forrás: A bankok honlapja alapján saját szerkesztés

Összegzés

Az iráni bankrendszer sok mindenben eltér a hagyományos bankrendszertől. A legfontosabb különbség az a kamatmentesség, igaz e helyett a nyereség veszteség megosztást alkalmazzák.

A vizsgálat célja az volt, hogy megnézzük egyes iráni bankok teljesítménye és az ország gazdasági növekedése közötti kapcsolatot. Vizsgálatunkból kiderült, hogy legtöbb esetben nincsen kapcsolat az iráni bankok nyereségessége, eszköz arányos és tőke arányos nyeresége, valamint az egy főre jutó GDP növekedés között. A legszorosabb kapcsolatot a kisbankok eszköz arányos nyeresége, valamint az egy főre jutó GDP között tapasztalhattuk. Ebben az esetben a négy bank mutatói közül három esetben mutatható ki kapcsolat, sőt két bank esetében szoros kapcsolat Irán egy főre jutó GDP-jével. Ez azzal magyarázható, hogy a kisbankokra nagyobb hatással van a gazdaság működése, mint a nagy bankokra, mivel utóbbiak nagyobb tartalékokkal rendelkeznek.

Irodalomjegyzék

- CBI AR: Annual review 1393 (2014/2015) www.cbi.ir/page/14386.aspx (letöltve: 2016.03.20.)
- Csicsmann L. (szerk.) (2010.): Iszlám és modernizáció a Közel-Keleten – Az államiság eltérő modelljei. Aula Kiadó, Budapest.
- Gafoor, A. (1995): Interest-free Commercial Banking. Apptec Publications, Groningen.
- Global Finance: <https://www.gfmag.com/magazine/may-2016/winners-profile-best-banks-2016> (letöltve: 2016.03.11.)
- IR: Iran Daily Number 3870 Thursday January 13, 2011.
<http://old.iran-daily.com/1389/10/23/MainPaper/3870/Page/1/index.htm> (letöltve: 2016.03.10.)
- Karafarin Bank: <http://en.karafarinbank.ir/Report-annual-report/default.kb> (letöltve: 2016.03.10.)
- Khan, M. A. (2013): What Is Wrong with Islamic Economics?: Analysing the Present State and Future Agenda. Edward Elgar Publishing
- Lim, Ch. (2010): Confidence preserved Most of the world's largest Islamic banks are concentrated in only five markets. *The Asian Banker*.
- Maskan Bank: <http://bank-maskan.ir/4445/Branch-Network.aspx> (letöltve: 2016.03.10.)
- Melli Iran Bank: <http://bmi.ir/En/FinanceReport.aspx?rptId=7> (letöltve: 2016.03.10.)
- Mideast Money: Iran's isolated banks may have slow, painful return to global system. *Reuters*, May 12, 2015 (letöltve: 2016.03.23.)
- Pasargad Bank: <http://en.bpi.ir/en.fre> (letöltve: 2016.03.10.)
- Saderat Bank: https://www.bsi.ir/en/Pages/About_BSI/History.aspx (letöltve: 2016.03.10.)
- Saman Bank: <https://www.sb24.com/dotAsset/d9c3382d-3c11-46e0-ad79-69f5f993c426.pdf> (letöltve: 2016.03.10.)
- Sepah Bank: <http://www.banksepah.ir/English/tab-464/Financial-Statements.aspx> (letöltve: 2016.03.10.)
- Tejarat Bank: <http://www.tejaratbank.ir/financial/1590452-Annual-Report-2012-2013.html> (letöltve: 2016.03.10.)
- World Bank data: <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD/countries/1W-IR?display=graph> (letöltve: 2016.03.13.)